Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամ

2015թ. դեկտեմբերի 31

Բովանդակություն

	էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	8

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երեւան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. + 374 10 260 964
Ֆ.+ 374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshyan str.
0012 Yerevan, Armenia

T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

www.grantthornton.am

«Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդին

Մեր կողմից իրականացվել է «Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամի և իր դուստր ընկերությունների (միասին՝ Խումբ) կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում այդ հաշվետվությունները ներառում են 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Խմբի ղեկավարությունը պատասխանատու է Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք ազատ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան մեր կողմից իրականացված աուդիտի հիման վրա նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր արտահայտած կարծիքի համար: Այդ ստանդարտներով մեզանից պահանջվում է աուդիտը պլանավորել և անցկացնել՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու վերաբերյալ ողջամիտ երաշխիքներ ձեռք բերելու նպատակով:

Grant Thornton

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ու համապատասխան ծանոթագրություններում արտացոլված տվյալները հիմնավորող փաստերի ձեռքբերման նպատակով մշակված ընթացակարգեր, որոնց ընտրությունը կախված է խարդախությունների և սխալների հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում էական խեղաթյուրումների ռիսկերի առկայության վերաբերյալ աուդիտորական գնահատումներից: Ռիսկերի գնահատումները կատարելիս աուդիտորը մշակում է համապատասխան ընթացակարգեր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության գնահատման, այլ ոչ թե ընկերության ողջ ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք կազմելու համար: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների և ղեկավարության կողմից կատարված գնահատումների, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կարծիք

Մեր կարծիքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են «Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամի և դուստր ընկերությունների՝ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

2016թ. մարտի 25

Գագիկ Գյուլբուդաղյան
Տնօրեն

Էմիլ Վասիլյան
Առաջադրանքի ղեկավար

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ակտիվներ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	4	1,654,675	1,395,853
Ոչ նյութական ակտիվներ		8,361	10,715
Վարկեր հաճախորդներին	5	3,717,774	3,822,533
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	6	69,509	29,979
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	7	25,395	19,501
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ		18,258	-
Կանխավճար շահութահարկի գծով		13,149	-
Փոխառություններ		816	1,771
Այլ ակտիվներ		51,737	-
Ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կանխավճարներ		300	34,040
		5,559,974	5,314,392
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	8	458,360	493,302
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	9	710,046	859,204
Վարկեր հաճախորդներին	5	2,790,910	2,187,687
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	6	21,825	42,996
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ակտիվներ		53,298	5,808
Ժամկետային ավանդներ	10	395,027	227,121
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	11	361,544	213,608
		4,791,010	4,029,726
Ընդամենը ակտիվներ		10,350,984	9,344,118

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պարտավորություններ և զուտ ակտիվներ			
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	12	440,062	236,876
Վարկեր և փոխառություններ	13	5,066,388	4,645,206
		5,506,450	4,882,082
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	14	159,571	184,445
Հետաձգված եկամուտ	15	207,046	20,032
Վարկեր և փոխառություններ	13	1,275,502	1,009,672
Ընթացիկ շահութահարկի գծով պարտավորություններ		62,637	19,621
		1,704,756	1,233,770
Զուտ ակտիվներ		3,139,778	3,228,266
Ընդամենը պարտավորություններ և զուտ ակտիվներ		10,350,984	9,344,118

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2016թ. մարտի 22-ին՝

Գագիկ Սարդարյան
Տնօրեն

Նվարդ Անանյան
Ֆինանսական ղեկավար

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 52-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Ծանոթ.	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հասույթ	16	1,372,318	1,493,255
Վաճառքի ինքնարժեք	17	(944,129)	(1,036,926)
Համախառն շահույթ		428,189	456,329
Շնորհներից և նվիրատվություններից եկամուտ	18	672,093	1,007,868
Այլ եկամուտ		93,638	65,063
Իրացման ծախսեր		(97,746)	(83,654)
Վարչական ծախսեր	19	(1,440,417)	(1,416,278)
Այլ ծախսեր		(242,652)	(116,541)
Գործառնական գործունեությունից վնաս		(586,895)	(87,213)
Տոկոսային եկամուտ	20	1,041,321	858,688
Տոկոսային ծախս	20	(454,951)	(340,034)
Այլ ֆինանսական արդյունքներ	21	(6,321)	49,137
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկերը		(6,846)	480,578
Շահութահարկի գծով ծախս	22	(81,642)	(96,539)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		(88,488)	384,039
Այլ համապարփակ եկամուտ			-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական եկամուտ		(88,488)	384,039

Զուտ ակտիվների շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2015թ.	2014թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	3,228,266	2,844,227
Տարվա շահույթ/(վնաս)	(88,488)	384,039
Տարեվերջի մնացորդ	3,139,778	3,228,266

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 52-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Տարվա շահույթ/(վնաս)	(88,488)	384,039
Ճշգրտումներ՝		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	196,538	138,935
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	5,337	7,810
Շնորհից եկամուտ	(672,093)	(1,007,868)
Շահութահարկի գծով ծախս	81,642	96,539
Տոկոսային եկամուտ	(1,041,321)	(858,688)
Տոկոսային ծախս	454,951	340,034
Կասկածելի դեբիտորական պարտքերի և վարկերի պահուստի շարժ, զուտ	209,616	68,353
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ	6,321	(49,137)
Գործառնական վնաս նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները	(847,497)	(879,983)
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	147,314	(308,371)
Պաշարների փոփոխություն	34,942	(155,009)
Հաճախորդներին տրված վարկեր, զուտ	(704,278)	(2,281,989)
Կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	(20,586)	39,050
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված դրամական միջոցներ	(1,390,105)	(3,576,470)
Ստացված ներդրումներ	1,062,293	1,096,644
Ներդրումների վերադարձ	-	(68,339)
Վճարված տոկոսներ	(452,279)	(298,834)
Վճարված շահութահարկ	(105,159)	(137,051)
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(885,250)	(2,984,050)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(427,791)	(373,392)
Ստացված տոկոսային եկամուտ	919,107	825,938
Ավանդների վերադարձ	15,420	105,897
Ֆինանսական վարձակալության մարում, զուտ	(18,787)	11,603
Այլ ակտիվներ	(16,319)	-
Տրված փոխառություններ	955	(1,771)
Պարտատոմսերի ձեռքբերում	(18,258)	-
Ներդրումային գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	454,327	558,443
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Ստացված փոխառություններ, զուտ	648,922	2,528,314
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	648,922	2,528,314
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ	217,999	102,707
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(4,883)	22,036
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդներ տարվա սկզբում	278,754	154,011
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդներ տարվա վերջում (տե՛ս ծանոթագրություն 29)	491,870	278,754

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 8-ից մինչև 52-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են «Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամի (այսուհետ՝ «ՔԱՐԴ Հիմնադրամ») և դուստր ընկերությունների (միասին՝ Խումբ)՝ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

ՔԱՐԴ Հիմնադրամը գյուղատնտեսական զարգացման կազմակերպություն է, որը ձևավորվել է 2004թ. սեպտեմբերի 15-ին՝ որպես հայաստանյան Հիմնադրամ: ՔԱՐԴ Հիմնադրամի կառավարման մարմինը Հոգաբարձուների խորհուրդն է, որը բաղկացած է մասնավոր հատվածի անկախ ներկայացուցիչներից, միջազգային և տեղական հասարակական կազմակերպություններից, կրթական հաստատություններից և գյուղական համայնքների ներկայացուցիչներից: ՔԱՐԴ Հիմնադրամի ծրագրային 5 հիմնական բաժիններն են՝ Սննդի անվտանգության բաժին, Ագրոբիզնեսի և մարքեթինգի բաժին, Գյուղական զարգացման բաժին, Ֆինանսական և վարչական կառավարման բաժին:

ՔԱՐԴ Հիմնադրամի առաքելությունն է՝ աջակցել ֆերմերներին և ագրոբիզնեսին սննդամթերքի և հարակից ապրանքների արտադրության և իրացման ոլորտներում՝ եկամուտների ավելացման և աշխատատեղերի ստեղծման նպատակով, որը կհանգեցնի գյուղական բնակչության կայուն կենսամակարդակի ապահովմանը: Այն առաջարկում է գյուղատնտեսական զարգացման համալիր և ինտեգրված ծառայություններ, որոնք մշտապես առաջնորդվում են շուկայի թելադրանքով և ուղղված են աջակցելու ֆերմերներին, ինչպես նաև շուկայում գործունեություն ծավալող այլ անձանց՝ զարգացնելու իրենց կարողությունները, ընդլայնելու գները և բարձրացնելու արդյունավետությունը:

ՔԱՐԴ Հիմնադրամի հիմնական գործունեությունն առնչվում է գյուղատնտեսությանն ու սննդի արդյունաբերությանը: ՔԱՐԴ Հիմնադրամն իրականացնում է զարգացման ծրագրեր, որոնք ֆինանսավորվում են տարբեր դոնոր կազմակերպությունների կողմից: ՔԱՐԴ Հիմնադրամի ամենակարևոր դոնոր կազմակերպությունը Միացյալ Նահանգների Գյուղդեպարտամենտն է (այսուհետ՝ «ԱՄՆ ԳԴ»):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՔԱՐԴ Հիմնադրամի դուստր ընկերությունն է ԱգրոՎիժն Բի Վի ընկերությունը, որը գտնվում է Նիդերլանդներում, և որը «ՔԱՐԴ ԱգրոՍերվիս» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «ՔԱՐԴ Սերվիս») և «ՔԱՐԴ ԱգրոԿրեդիտ Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «ՔԱՐԴ Կրեդիտ») 100% սեփականատերն է:

ՔԱՐԴ Սերվիսը փակ բաժնետիրական ընկերություն է, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում, 2008 թվականին: ՔԱՐԴ Սերվիսը զբաղվում է գյուղանտեսական մեքենաների և սարքավորումների, ինչպես նաև մթերքների ներմուծմամբ և վաճառքով, ինչպես նաև գյուղատնտեսական և մթերային ապրանքների վերամշակմամբ: Բացի այդ, ՔԱՐԴ Սերվիսը տրամադրում է խորհրդատվական ծառայություններ հիմնականում գյուղատնտեսական արտադրանքի, տեխնոլոգիաների մշակման, ղեկավարման և մարքեթինգի ոլորտներում:

ՔԱՐԴ Կրեդիտը փակ բաժնետիրական ընկերություն է, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում, 2008 թվականին: ՔԱՐԴ Կրեդիտը գործում է ՀՀ օրենսդրության սահմաններում և իրականացնում է իր գործունեությունը՝ համաձայն ՀՀ Կենտրոնական Բանկի (այսուհետ՝ «ՀՀ ԿԲ») 2008թ. հունիսի 27-ի թիվ 23 գրանցման վկայականի: Ընկերության հիմնական գործնեությունը վարկերի տրամադրումն է: ՔԱՐԴ Կրեդիտն առաջարկում է ֆինանսական ծառայությունների ամբողջական փաթեթ գյուղատնտեսական արտադրության, վերամշակման և շուկայահանման ողջ շղթայում, որը ներառում է գործնական և բիզնեսի զարգացման վարկեր, գյուղատնտեսության զարգացման և սեզոնային վարկեր սննդի վերամշակման ձեռնարկություններին, գյուղական փոքր և միջին կազմակերպություններին և անհատ ֆերմերներին:

ՔԱՐԴ Հիմնադրամի գրանցման հասցեն է՝ 1/21, 40 Ազատության փողոց, Երևան 0037, Հայաստանի Հանրապետություն:

Խմբի աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2015թ. կազմել է 147 մարդ (2014թ.՝ 127 մարդ):

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից:

Ներկայումս ՖՀՄՍ չեն պարունակում հաշվապահական հաշվառման վարման և ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման վերաբերյալ հատուկ ուղեցույցներ՝ շահույթ չհետապնդող և ոչ կառավարական կազմակերպությունների համար: Եթե ՖՀՄՍ չի տալիս ուղղություն շահույթ չհետապնդող ոլորտի կազմակերպություններին հատուկ գործարքների հաշվառման վերաբերյալ, ապա հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը պետք է հիմնվի ՖՀՄՍ ընդհանուր սկզբունքների վրա՝ համաձայն Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) *«Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հիմքերի»:*

2.2 Ճանաչման հիմքեր

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի սկզբունքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Խմբի գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով, քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Խմբի ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՍ-ին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Խմբի ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 23-ում:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Խումբն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2015թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) և ՀՀՄՍԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև: Չնայած այս նոր ստանդարտները և փոփոխությունները առաջին անգամ կիրառելի են 2015թ. ընթացքում, դրանք էական ազդեցություն չեն ունեցել Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2015թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Տարեկան բարեփոխումներ՝ 2010-2012թթ.

2010-2012թթ. տարեկան բարեփոխումները մի շարք ՖՀՄՍ-ներում կատարել են որոշ աննշան փոփոխություններ: Խմբին վերաբերող փոփոխությունները ամփոփված են ստորև.

ՖՀՄՍ 3. «*Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ»*

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումում պայմանական հատուցման հաշվառում.

- պարզաբանվում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումում պայմանական հատուցումը որպես ֆինանսական պարտավորություն կամ սեփական կապիտալի գործիք դասակարգումը հիմնված է միայն ՀՀՄՍ 32-ի*. «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացումը»*, պահանջների վրա,

- ներկայացված է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումում պայմանական հատուցման հետագա չափումը պետք է իրականացվի յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին իրական արժեքով, և իրական արժեքի փոփոխությունները պետք է ճանաչվեն շահույթում կամ վնասում՝ անկախ նրանից, թե այն հանդիսանում է ֆինանսական գործիք կամ չի հանդիսանում որպես այդպիսին:

ՖՀՄՍ 13. *«Իրական արժեքի չափում»*

Կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր.

- փոփոխվում են Եզրակացությունների համար հիմքերը՝ պարզաբանելու համար, որ ընկերությունը պարտադրված չէ հաստատված տոկոսադրույք չունեցող կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը զեղչել հաշիվ-ապրանքագրում նշված գումարից ցածր արժեքի, եթե զեղչման ազդեցությունն էական չէ:

ՀՀՄՍ 16. *«Հիմնական միջոցներ»*

Վերագնահատման մեթոդ - կուտակված մաշվածության համամասնորեն վերաբաշխում.

- քննարկվում է հիմնական միջոցի միավորի համար վերագնահատման մեթոդի կիրառմամբ չափվող կուտակված մաշվածության հաշվարկման եղանակների փաստացի բազմազանությունը,

- պարզաբանվում է, որ համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է այնպիսի եղանակով, որը համադրելի է հաշվեկշռային արժեքի վերագնահատմանը,

- պարզաբանվում է, որ կուտակված մաշվածությունը հաշվարկվում է որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և կուտակված արժեզրկումից կորուստները հաշվի առնելուց հետո հաշվարկված հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն:

ՀՀՄՍ 24. *«Կապակցված կողմերի բացահայտումներ»*

ՀՀՄՍ 24-ում առաջարկված վարանայումը.

- փոփոխում է «կապակցված կողմի» սահմանումը, որպեսզի ներառի «կառավարչական ընկերությունները», որոնք հաշվետու ընկերությանը մատուցում են առանցքային կառավարչական անձնակազմի ծառայություններ,

- պահանջում է, որպեսզի հաշվետու ընկերությունը բացահայտի առանձին կառավարչական ընկերությանը որպես առանցքային կառավարչական անձնակազմի ծառայությունների վճար ճանաչված գումարները,

- տրամադրում է բացառության իրավունք՝ հաշվետու ընկերությանը թույլ տալով առանձնացված չբացահայտել առանցքային կառավարչական անձնակազմին վճարված փոխհատուցման բաղադրիչները, եթե փոխհատուցումը վճարվել է կառավարչական ընկերության միջոցով:

ՀՀՄՍ 38. *«Ոչ նյութական ակտիվներ»*

Վերագնահատման մեթոդ - կուտակված ամորտիզացիայի համամասնորեն վերաբաշխում.

- ոչ նյութական ակտիվների հաշվառման մասով կատարվել են ՀՀՄՍ 16-ում. *«Հիմնական միջոցներ»,* նկարագրված փոփոխություններին համանման փոփոխություններ:

Տարեկան բարեփոխումներ՝ 2011-2013թթ.

2011-2013թթ. տարեկան բարեփոխումները մի շարք ՖՀՄՍ-ներում կատարել են որոշ անհշան փոփոխություններ: Խմբին վերաբերող փոփոխությունները ամփոփված են ստորև.

ՖՀՄՍ 3. «*Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ»*

Գործողության ոլորտի բացառությունները համատեղ ձեռնարկումների համար.

- փոփոխվում է ՖՀՄՍ 3-ը, որպեսզի գործողության ոլորտից բացառվի բոլոր տիպի համատեղ համաձայնությունների ձևավորման հաշվառումը՝ ինչպես սահմանված է ՖՀՄՍ 11-ում. *«Համատեղ համաձայնություններ»*,

- պարզաբանվում է, որ գործողության ոլորտից վերը հիշատակված բացառումը միայն հասցեագրված է հենց համատեղ համաձայնությունների ֆինանսական հաշվետվություններում հաշվառմանը և ոչ թե համատեղ համաձայնության մասնակիցների կողմից համատեղ համաձայնությունում բաժնեմասի հաշվառմանը:

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից: Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն նոր ստանդարտների, փոփոխությունների և մեկնաբանությունների վերաբերյալ, որոնք նախատեսվում է, որ կիրառելի կլինեն Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար: Որոշ այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ թողարկվել են, սակայն չի ակնկալվում, որ դրանք Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն կունենան:

ՀՀՄՍ 12 (Փոփոխություններ) *«Շահութահարկեր»*

ՀՀՄՍԽ-ը թողարկել է *«Չիրացված վնասների համար հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչում»* պարզաբանումը, որը ՀՀՄՍ 12-ում՝ *«Շահութահարկեր»*, կատարում է որոշակի փոփոխություններ: Փոփոխությունները պարզաբանում են, թե ինչպես պետք է հաշվառել իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքներին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվները, հատկապես այն դեպքերում, երբ շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխությունները նվազեցնում են պարտքային գործիքի իրական արժեքը սկզբնական արժեքից ցածր մակարդակի:

Սույն փոփոխությունները պարզաբանում են հետևյալը.

- այն պարտքային գործիքների գծով չիրացված վնասները, որոնք չափվում են իրական արժեքով, իսկ հարկային առումով՝ սկզբնական արժեքով, առաջացնում են նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ՝ անկախ նրանից, թե պարտքային գործիքին տիրապետողն ակնկալում է վերականգնել դրա հաշվեկշռային արժեքը՝ այն վաճառելու, թե օգտագործելու միջոցով,

- ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի սահմանափակում հարկման ենթակա ապագա հավանական շահույթների գնահատումը,

- հարկման ենթակա ապագա շահույթների գնահատումները չեն ներառում նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձումից առաջացող հարկային նվազեցումները,

- ընկերությունը պետք է հաշվի առնի, արդյոք հարկային օրենսդրությունն արգելում է հարկվող շահույթների այն աղբյուրները, որոնց առումով այն կարող է նվազեցումներ կատարել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման մասով: Եթե հարկային օրենսդրությունում չկան այդպիսի արգելքներ, ընկերությունը գնահատում է նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը բոլոր այլ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների հետ համատեղ:

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2017թ. հունվարի 1-ին և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և պետք է կիրառվեն հետընթաց: Ղեկավարության գնահատմամբ այս փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 9 *«Ֆինանսական գործիքներ»* (2014թ.)

ՀՀՄՍԽ-ը թողարկել է ՖՀՄՍ 9-ը *«Ֆինանսական գործիքներ»* (2014թ.)՝ ներկայացնելով իր ծրագրի ավարտը, ինչը պետք է փոխարինի ՀՀՄՍ 39-ին *«Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը»*: Նոր ստանդարտն ընդարձակ փոփոխություններ է ներկայացնում ՀՀՄՍ 39-ի ուղեցույցում ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման վերաբերյալ և ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման նոր «կանխատեսվող վարկային կորուստներ» մոդելը: ՖՀՄՍ 9-ը նաև ապահովում է նոր ուղեցույց՝ հեջի հաշվառման կիրառման վերաբերյալ:

Խմբի ղեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի այս նոր ստանդարտի ազդեցությունը Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Նոր ստանդարտը պետք է կիրառվի 2018թ. հունվարի 1-ին և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

Տարեկան բարեփոխումներ՝ 2012-2014թթ.

2012-2014թթ. տարեկան բարեփոխումները մի շարք ՖՀՄՍ-ներում կատարել են որոշ աննշան փոփոխություններ: Խմբին վերաբերող փոփոխությունները ամփոփված են ստորև.

ՖՀՍՍ 5 «*Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընդհատվող գործունեություն»*

Փոփոխվում է ՖՀՍՍ 5-ը՝ պարզաբանելու համար, որ երբ ընկերությունը ակտիվը (կամ օտարվող խումբը) վաճառքի համար մատչելիից վերադասակարգում է ուղղակիորեն որպես իրացման համար մատչելի (կամ հակառակը), ՖՀՍՍ 5-ի 27-29 պարագրաֆներում հաշվապահական ուղեցույցը չի կիրառվում:

Փոփոխությունները նաև վկայում են, որ երբ ընկերությունը որոշում է, որ ակտիվը (կամ օտարվող խումբն) այլևս հասանելի չէ շտապ իրացման համար, կամ որ իրացման տեղի ունենալն այլևս հավանական չէ, ընկերությունը պետք է կասեցնի իրացման համար մատչելի հաշվառումը և կիրառի 27-29 պարագրաֆների ուղեցույցը:

ՖՀՄՍ 7 «*Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ»*

Փոփոխությունները տրամադրում են հավելյալ ուղեցույց՝ օգնելու ընկերություններին բացահայտել այն հանգամանքները, որոնց առկայության դեպքում ծառայությունների պայմանագիրը համարվում է «շարունակական ներգրավվածություն»՝ ՖՀՄՍ 7-ի 42Ե-42Ը պարագրաֆների բացահայտման պահանջների կիրառման նպատակով: Նման հանգամանքները սովորաբար առաջանում են, երբ, օրինակ, ծառայությունների վճարը կախված է փոխանցված ֆինանսական ակտիվից հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերի չափից կամ ժամանակից, կամ երբ ֆիքսված վճարը ամբողջությամբ չի վճարվել այդ ակտիվի չիրականացման պատճառով:

ՖՀՄՍ 7 «*Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ»*

Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ ՖՀՄՍ 7-ի *Բացահայտում - Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում* վերջերս իրականացված փոփոխություններով պահանջված հավելյալ բացահայտումը հատուկ չի պահանջվում բոլոր միջանկյալ ժամանակաշրջանների համար: Այնուամենայնիվ, հավելյալ բացահայտում պահանջվում է տրամադրել խտացված միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններում, որոնք պատրաստվել են ՀՀՄՍ 34-ի *«Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ»* համաձայն, երբ դրա ներառումը անհրաժեշտ կլինի՝ բավարարելու ՀՀՄՍ 34-ի ընդհանուր սկզբունքները:

Վերը ներկայացված 2012-2014թթ. տարեկան բարեփոխումները ուժի մեջ են մտնում 2016թ. հունվարի 1-ին և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

2.6 Դուստր ընկերություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են հետևյալ դուստր ընկերությունները.

2015թ. դեկտեմբերի 31 Դուստր ընկերություն	Մասնաբաժին/Քվեարկության իրավունք %	Գրանցման երկիր	Գործունեության ոլորտ
ՔԱՐԴ հիմնադրամի դուստր ընկերություն			
ԱգրոՎիժն Բի Վի	100%	Նիդերլանդներ	Կառավարում
ԱգրոՎիժն Բի Վի դուստր ընկերություն			
ՔԱՐԴ ԱգրոՍերվիս ՓԲԸ	100%	Հայաստանի Հանրապետություն	Գյուղատնտեսություն
ՔԱՐԴ ԱգրոԿրեդիտ ՈւՎԿ ՓԲԸ	100%	Հայաստանի Հանրապետություն	Ֆինանսական ծառայություններ

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1 Համախմբման հիմքերը

Դուստր ընկերություններ

Դուստր են հանդիսանում այն ընկերությունները, որոնք վերահսկվում են Խմբի կողմից: Վերահսկողությունն առկա է, երբ Խումբն իրավունք ունի ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կառավարել ընկերության ֆինանսական և տնտեսական քաղաքականությունը՝ նրա գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: Դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները ներառված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ սկսած վերահսկողությունը ստանձնելու ամսաթվից մինչև վերահսկողության դադարեցման ամսաթիվը:

Խմբի կողմից ձեռքբերված դուստր ընկերությունները հաշվառվում են գնման մեթոդով: Ձեռքբերման ժամանակ ձեռքբերված որոշելի ակտիվները, ինչպես նաև ստանձնած որոշելի պարտավորությունները և պայմանական պարտավորությունները սկզբնապես չափվում են ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրենց իրական արժեքով՝ անկախ չվերահսկող (փոքրամասնության) բաժնեմասի չափից:

Ձեռքբերված որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների իրական արժեքում Խմբի բաժնեմասը գերազանցող ձեռքբերման արժեքի մեծությունը ճանաչվում է որպես գուդվիլ: Եթե ձեռքբերման արժեքը փոքր է ձեռք բերված որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների իրական արժեքում Խմբի բաժնեմասից, ապա տարբերությունը ճանաչվում է ուղղակիորեն շահույթում կամ վնասում:

Չվերահսկող (փոքրամասնության) բաժնեմասը դուստր ընկերության այն բաժնեմասն է, որը չի պատկանում Խմբին: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ չվերահսկվող բաժնեմասը դուստր ընկերության որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների իրական արժեքի փոքրամասնության բաժնետերերի բաժնեմասն է, ինչպես նաև ձեռքբերման օրվանից սկսած՝ փոքրամասնության բաժինը սեփական կապիտալի շարժում: Չվերահսկվող բաժնեմասը ներկայացվում է սեփական կապիտալում:

Փոքրամասնությանը վերագրվող վնասները դուստր ընկերության սեփական կապիտալում չեն գերազանցում չվերահսկվող բաժնեմասը, եթե փոքրամասնության բաժնետերերը պարտավորված չեն իրենց վրա վերցնել կորուստները: Բոլոր նմանատիպ կորուստները բաշխվում են Խմբին:

Համախմբման արդյունքում չներառված գործարքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ամբողջովին բացառվում են ներխմբային հաշիվների մնացորդները և գործարքները, ինչպես նաև ներխմբային գործարքներից առաջացած բոլոր չիրացված օգուտները:

3.2 Արտարժույթ

Արտարժույթով գործարքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Խմբի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 483.75 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 528.69 ՀՀ դրամ (2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 474.97 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 577.47 ՀՀ դրամ):

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

3.3 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած հետագա կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք պահվում են վարձակալության տալու կամ վարչական, կամ դեռևս անորոշ նպատակով, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հողը և կառուցման ընթացքում գտնվող շինարարական աշխատանքները չեն մաշվում: Մնացած հիմնական միջոցների մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր և շինություններ	-	20 տարի
Մեքենա և սարքավորումներ	-	5 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	-	5 տարի
Արտադրատնտեսական գույք	-	5 տարի:
Այլ	-	5 տարի

3.4 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Խմբի կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է 10 տարի համակարգչային ծրագրի համար:

3.5 Վարձակալված ակտիվներ

Ֆինանսական վարձակալություն – Խումբը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության սկզբում Խումբը ֆինանսական վարձակալությամբ տրամադրած ակտիվները հաշվառում է ներդրումների զուտ գումարով: Այս գործառնությունները ներկայացվում են որպես հաճախորդներին տրված վարկեր և կանխավճարներ: Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի անփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Երբ վարձակալման պայմանագրերի դադարեցման արդյունքում Խմբի տիրապետության տակ է անցնում գրավի առարկան, այդ ակտիվները չափվում են իրացման զուտ արժեքի և պատմական ամորտիզացված արժեքների նվազագույնով:

Գործառնական վարձակալություն – Խումբը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ գծային հիմունքով, վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

3.6 Պաշարներ

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.7 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում, սկզբնական չափում և ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ Խումբը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք սկզբնապես դասակարգվում են որպես ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ՝չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և հետագա չափումը

Հետագա չափումն իրականացնելու համար ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր,
- ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ:

Ֆինանսական ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ վերագրվում են տարբեր կատեգորիաների՝ կախված գործիքի բնույթից և նպատակից: Ֆինանսական գործիքի կատեգորիան համապատասխանեցվում է այն սկզբունքին, որով չափվում է տվյալ գործիքը և այն հանգամանքին, թե արդյոք առաջացող եկամուտը և ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, թե այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Խմբի ֆինանսական ակտիվները, ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Ընդհանուր առմամբ, Խմբի բոլոր ֆինանսական ակտիվները ճանաչվում են՝ օգտագործելով վերջնահաշվարկի ամսաթվի հաշվառումը: Ֆինանսական ակտիվների հետ կապված բոլոր ծախսերը և եկամուտները որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, ներկայացվում են «Տոկոսային ծախս», «Տոկոսային եկամուտ» կամ «Այլ ֆինանսական արդյունքներ» հոդվածներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման, որը ներկայացվում է «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

i. Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառություններն ու դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք չեն գնանշվում ակտիվ շուկայում և ներառում են առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը, ինչպես նաև մնացորդները դրամարկղում և բանկերում:

Վարկեր հաճախորդներին

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ, երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս՝ շուկայականից ցածր դրույքներով, ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերը հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Ընթացիկ դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Հետագայում դրանք հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ հանած արժեզրկման պահուստը: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստը ստեղծվում է այն ժամանակ, երբ առկա է օբյեկտիվ ապացույց, որ Խումբը սկզբնապես սահմանված ժամկետներում չի կարող հավաքագրել վերադարձման ենթակա բոլոր գումարները: Դեբիտորի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, վճարման հետաձգումը և վճարումների ուշացումները ցուցանիշ են այն բանի, որ առևտրային դեբիտորական պարտքն արժեզրկված է: Պահուստի գումարն ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերությունն է:

Պահուստի մնացորդը ճշգրտվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում՝ ծախսի կամ եկամտի ճանաչման միջոցով: Հաճախորդի հաշվի մնացորդից դուրս գրվող ցանկացած գումար նվազեցվում է առկա կասկածելի դեբիտորական պարտքի պահուստից: Բոլոր դեբիտորական պարտքերը, որոնց հավաքագրումը գնահատվում է անհավանական, դուրս են գրվում:

Դոնորներից ակնկալվող շնորհները համարվում են որպես դեբիտորական պարտք միայն այն դեպքում, երբ ղեկավարության գնահատմամբ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են հիմնավոր հավաստիացումներ, որ դրանք ստացվելու են: Ֆինանսական հաշվետվություններում դրանք հաշվառվում են որպես ստացվելիք նվիրատվություններ (ներառված են «Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր» հոդվածում):

Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում

Մնացորդները դրամարկղում և բանկերում ներառում են կանխիկ միջոցները, բանկային հաշիվների մնացորդները և դրամական միջոցները՝ ճանապարհին:

ii. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք, Խումբը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած օգուտն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված օգուտը կամ վնասը վերաճևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Խումբը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

iii. Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով, ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են և ներառում են առևտրային բանկերում ավանդները: Ներդրումները դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, եթե Խմբի ղեկավարությունը մտադրված է պահել դրանք մինչև դրանց մարման ժամկետը:

Ավանդները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ի լրումն, եթե առկա է ավանդների արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույց, ֆինանսական ակտիվը չափվում է գնահատված դրամական միջոցների հոսքերի ներկա արժեքով: Ավանդների հաշվեկշռային արժեքի ցանկացած փոփոխություն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և հետագա չափումը

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները և առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը: Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները, ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

i. Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ առանց գործարքային ծախսերի: Սկզբնական ճանաչումից հետո վարկերը և փոխառությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ այս արժեքի և մարման արժեքի միջև տարբերությունը փոխառության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Տոկոսավճարները և փոխառությունների հետ կապված այլ ծախսերը ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ՝ որպես ֆինանսական ծախսերի մի մաս, բացի որակավորվող ակտիվի ձեռքբերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն վերագրվող փոխառության ծախսումներից, որոնք կապիտալացվում են որպես այդ ակտիվի արժեքի մաս:

ii. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.8 Արժեզրկում

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվները արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի զուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ այն ֆինանսական ակտիվների՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշի առկայության համար: Ֆինանսական ակտիվներն արժեզրկված են, եթե առկա է անկողմնակալ վկայություն, որ ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձություններ ազդել են ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստը հաշվառվում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությամբ: Բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար արժեզրկումից կորուստն ուղղակիորեն նվազեցվում է ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքից, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնց հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է կասկածելի պարտքի պահուստի միջոցով:

Բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի սեփական կապիտալի գործիքների, եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկման կորուստը նվազում է, և նվազումը օբյեկտիվորեն կարելի է վերագրել արժեքի իջեցումից հետո տեղի ունեցած դեպքերին, ապա նախկինում ճանաչված արժեզրկման կորուստը հակադարձվում է՝ ճանաչվելով շահույթում կամ վնասում այն չափով, որ հակադարձումը չհանգեցնի ֆինանսական ակտիվի այնպիսի հաշվեկշռային արժեքի, որը գերազանցի այն ամորտիզացված արժեքը, որը կլիներ, եթե այդ ֆինանսական ակտիվի արժեքի իջեցման հակադարձման ամսաթվի դրությամբ արժեզրկում ճանաչված չլիներ:

Ինչ վերաբերում է վաճառքի համար մատչելի սեփական կապիտալի արժեթղթերին, արժեզրկումից հետո իրական արժեքի աճն ուղղակիորեն ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

3.9 Շնորհներ

Շնորհը չի ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավորված երաշխիք, որ Խումբը կատարելու է դրան կից բոլոր պայմանները, և որ շնորհը ստացվելու է:

Շնորհները, որոնց հիմնական պայմանը Խմբի կողմից ոչ ընթացիկ ակտիվներ գնելը, կառուցելը կամ այլ կերպ ձեռք բերելն է, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ և սիստեմատիկորեն փոխանցվում են շահույթ կամ վնաս՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Շնորհը, որը հատկացվում է Խմբին՝ ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որպես շտապ ֆինանսական օգնություն՝ առանց հետագա համապատասխան ծախսումներ կրելու, ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ դառնում է ստացման ենթակա:

Ստացված շնորհների գծով ամբողջ եկամուտը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես հետաձգված եկամուտ, երբ այն դառնում է ստացման ենթակա, այսինքն՝ այն պահին, երբ Հիմնադրամը ստորագրում է իրավական պայմանագիր: Հետաձգված եկամուտը փոխանցվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն՝ շնորհին կից պայմանների իրականացմանը զուգընթաց: Ընդ որում, եթե հետաձգված եկամտի գումարը գերազանցում է Հիմնադրամի կողմից շնորհին կից պայմանների իրականացման համար պահանջվող գումարը, գերազանցող մասը նվազեցվում է հետաձգված եկամտի մնացորդից և համապատասխան դոնորի գծով դեբիտորական պարտքի մնացորդից: Այս ճշգրտման գումարը չի արտացոլվում գործունեության մասին հաշվետվությունում:

3.10 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի զեղչման միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.11 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է գուդվիլի սկզբնական ճանաչումից կամ այլ ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ՝ հարկվող շահույթի վրա (բացի ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներից):

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք կապված են դուստր ընկերություններում և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների ու համատեղ ձեռնարկումներում մասնակցությունների հետ, բացառությամբ այն դեպքերի, որտեղ [Խումբն] ի վիճակի է վերահսկելու ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի տեսանելի ապագայում: Նմանատիպ ներդրումների և մասնակցությունների հետ կապված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որով հավանական է հարկվող շահույթի առկա լինելը, որի դիմաց կարող է օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունը, և որը կմարվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Խումբը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և Խումբը մտադիր է զուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

ՀՀ հարկային օրենսդրության փոփոխության արդյունքում հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների հարկային հաշվառման սկզբունքներում կատարվել են էական փոփոխություններ: 2014թ. հունվարի 1-ից հետո ձեռք բերված հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության և ամորտիզացիայի տարեկան մեծությունը հաշվարկվում է ըստ ոչ ընթացիկ ակտիվների խմբերի՝ որպես տվյալ խմբի՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա ավարտին հաշվեկշռային (մնացորդային) արժեքի և տվյալ խմբի համար սահմանված՝ ամորտիզացիոն տարեկան տոկոսադրույքի արտադրյալ:

3.12 Հասույթի ճանաչում

Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Խմբի կողմից տրամադրված ցանկացած առևտրական զեղչերը և իջեցումների գումարները:

Ապրանքների վաճառք

Ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ բավարարվում են հետևյալ բոլոր պայմանները.

- Խումբը գնորդին է փոխանցել ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը,
- Խումբը չի պահպանում ո՛չ կառավարման շարունակական մասնակցություն, որը սովորաբար բխում է սեփականության իրավունքից, ո՛չ էլ վաճառված ապրանքների նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողություն,
- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը,
- հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ,
- հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված կատարված կամ կատարվելիք ծախսումները:

Ապրանքները վաճառվում են մեծածախ, մանրածախ վաճառքի, ինչպես նաև գործակալների միջոցով: Ապրանքների վաճառքից հասույթը հիմնականում առաջանում է գյուղատնտեսական ապրանքների և մեքենաների վաճառքից:

Մեծածախ վաճառք և վաճառք գործակալների միջոցով

Հասույթը ճանաչվում է, երբ ապրանքները դուրս են բերվում պահեստից, և համապատասխան հաշիվ ապրանքնագիր է դուրս գրվում:

Մանրածախ վաճառք

Ապրանքների մանրածախ վաճառքից հասույթը ճանաչվում է վաճառքի գործարքի պահին:

Ծառայությունների մատուցում

Ծառայությունների մատուցումից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ փաստացի մատուցված ծառայություններն ընդունվում են հաճախորդի կողմից՝ հաշվի առնելով որոշակի գնահատված գործարքի ձևավորման աստիճանը, որը հաշվարկվում է որպես փաստացի մատուցվող ծառայության մաս:

Շնորհներից և նվիրատվություններից եկամուտ

Եկամտի ճանաչման քաղաքականությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 3.9-ում:

Տոկոսային եկամուտ

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար՝ բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտ
Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան: Ակտիվների կառավարման գծով վճարները ճանաչվում են ծառայությունների մատուցման ժամանակաշրջանում: Նույն սկզբունքն է կիրառվում կարողությունների կառավարման, ֆինանսական պլանավորման և ակտիվների պահպանման ծառայությունների դեպքում, որոնք ենթադրում են ծառայությունների մատուցման երկար ժամկետ:

Զուտ առևտրային եկամուտ
Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է արտարժութային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4 Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Հող, շենքեր և շինություններ	Մեքենա և սարքավորումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Արտադրատնտեսական գույք և այլ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	994,114	150,447	187,715	89,764	190,594	1,612,634
Ավելացում	7,476	51,421	68,414	57,926	146,736	331,973
Օտարում	-	(21,522)	(10,790)	(1,956)	-	(34,268)
Ներքին շարժ	116,594	-	-	-	(116,594)	-
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,118,184	180,346	245,339	145,734	220,736	1,910,339
Ավելացում	23,940	74,439	84,188	38,873	236,903	458,343
Օտարում	-	(17,884)	(47,929)	(13,405)	-	(79,218)
Ներքին շարժ	379,224	-	-	-	(379,224)	-
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,521,348	236,901	281,598	171,202	78,415	2,289,464
Կուտակված մաշվածություն						
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	159,895	95,088	101,518	48,007	-	404,508
Տարվա հաշվարկ	60,429	27,293	33,395	15,319	-	136,436
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	(17,664)	(7,025)	(1,769)	-	(26,458)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	220,324	104,717	127,888	61,557	-	514,486
Տարվա հաշվարկ	80,646	44,734	40,964	27,891	-	194,235
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	(15,163)	(47,929)	(10,840)	-	(73,932)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	300,970	134,288	120,923	78,608	-	634,789
Հաշվեկշռային արժեք						
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	897,860	75,629	117,451	84,177	220,736	1,395,853
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,220,378	102,613	160,675	92,594	78,415	1,654,675

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գրավադրված հիմնական միջոցներ չունի:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջությամբ մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմում է 138,986 հազար դրամ (2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 123,690 հազար դրամ):

Մաշվածության գծով ծախսը բաշխվել է հետևյալ կերպ՝

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վարչական ծախսեր	180,395	121,913
Իրացման ծախսեր	13,840	14,523
	194,235	136,436

5 Վարկեր հաճախորդներին

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆիզիկական անձինք	4,712,667	4,306,994
Մասնավոր ձեռնարկություններ	1,110,015	981,444
Անհատ ձեռներեցներ	1,068,820	898,786
	6,891,502	6,187,224
Վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստ	(382,818)	(177,004)
	6,508,684	6,010,220

Վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	Ֆիզիկական անձինք	Մասնավոր ձեռնարկու-թյուններ	Անհատ ձեռներեցներ	Ընդամենը
2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	137,068	16,815	23,121	177,004
Տարվա հաշվարկ	143,878	24,161	32,961	201,000
Վերականգնված գումարներ	2,902	496	1,416	4,814
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	283,848	41,472	57,498	382,818
Անհատական արժեզրկում	132,611	5,006	22,943	160,560
Խմբային արժեզրկում	151,237	36,466	34,555	222,258
	283,848	41,472	57,498	382,818
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը	132,611	5,006	22,943	160,560

Հազար դրամ	Ֆիզիկական անձինք	Մասնավոր ձեռնարկու-թյուններ	Անհատ ձեռներեցներ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	90,105	12,471	6,191	108,767
Տարվա հաշվարկ	45,820	4,344	16,078	66,242
Վերականգնված գումարներ	1,143	-	852	1,995
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	137,068	16,815	23,121	177,004
Անհատական արժեզրկում	61,123	-	6,341	67,464
Խմբային արժեզրկում	75,945	16,815	16,780	109,540
	137,068	16,815	23,121	177,004
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը	61,123	-	6,341	67,464

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են՝ մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային վարկանիշերի նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Խումբն արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Խումբը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի համապատասխան պահուստի չափն անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են՝ վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումներն անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ՝ հիփոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են՝ հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները: Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ, ինչ վարկերինը:

Հաճախորդներին տրամադրված զուտ վարկերի տեղաբաշխումը ոչ ընթացիկի և ընթացիկի ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ոչ ընթացիկ		
Ֆիզիկական անձինք	2,542,353	2,398,499
Մասնավոր ձեռնարկություններ	598,822	656,990
Անհատ ձեռներեցներ	576,599	767,044
	3,717,774	3,822,533
Ընթացիկ		
Ֆիզիկական անձինք	1,787,496	1,771,427
Մասնավոր ձեռնարկություններ	511,193	307,639
Անհատ ձեռներեցներ	492,221	108,621
	2,790,910	2,187,687
	6,508,684	6,010,220

Հաճախորդներին տրամադրվող վարկերն ըստ տնտեսական ճյուղերի հետևյալն են՝

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մրգի և բանջարեղենի արտադրություն	3,384,452	3,273,699
Կաթի արտադրություն	1,462,921	973,056
Առևտուր	751,707	559,201
Կաթի վերամշակում	235,455	522,243
Մսի արտադրություն	408,267	253,782
Ձկնաբուծություն	80,511	101,815
Գինու և կոնյակի արտադրություն	60,580	72,064
Այլ	507,609	431,364
Վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստ	(382,818)	(177,004)
	6,508,684	6,010,220

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց վարկեր հաճախորդներին

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար դրամ

	2015թ.	2014թ.
Շինարարություն	3.3%	2%
Մրգի և բանջարեղենի արտադրություն	3.3%	1.8%
Կաթի արտադրություն	3.3%	1.8%
Կաթի վերամշակում	3.3%	1.6%
Մսի արտադրություն	3.3%	1.6%
Առևտուր	3.3%	2%
Գինու և կոնյակի արտադրություն	3.3%	1.6%
Այլ	3.3%	1.7%

ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և կանխավճարները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չէ: Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

2015թ.

Հազար դրամ	Մինչև 30 օր	31-90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Վարկեր ֆիզիկական անձանց	101,642	125,167	134,670	361,479
Վարկեր իրավաբանական կազմակերպություններին	31,733	13,113	8,259	53,105
Վարկեր ֆիզիկական անձանց-ձեռներեցներին	57,308	-	-	57,308
	190,683	138,280	142,929	471,892

2014թ.

Հազար դրամ	Մինչև 30 օր	31-90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Վարկեր անհատներին	36,224	47,369	16,482	100,075
Վարկեր իրավաբանական անձանց	-	1,605	-	1,605
	36,224	48,974	16,482	101,680

Վարկային պորտֆելի (համախառն) վերլուծությունն ըստ ապահովվածության ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	4,138,072	3,743,650
Հիմնական միջոցներ	799,103	294,847
Չապահովված վարկեր/երաշխիքներ	1,954,327	2,148,727
Ընդամենը վարկեր և կանխավճարներ հաճախորդներին (համախառն)	6,891,502	6,187,224

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

Տե՛ս ծանոթագրություն 25 արժույթի համար, որտեղ ներկայացված են հաճախորդներին տրամադրվող վարկերը:

6 Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆիզիկական անձինք	39,544	34,822
Մասնավոր ձեռնարկություններ	51,790	38,153
	91,334	72,975

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերը ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	Նվազագույն վարձավճարներ	
	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մեկ տարվա ընթացքում		
Վարձավճարներ	21,287	42,318
Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	538	678
	21,825	42,996
Երկրորդից հինգերորդ տարիների ընթացքում		
Վարձավճարներ	41,128	29,461
Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	230	518
	41,358	29,979
Հինգ տարուց ավել		
Վարձավճարներ	28,111	-
Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	40	-
	28,151	-
Զուտ ներկա արժեք	91,334	72,975

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերն ըստ տնտեսական ճյուղերի հետևյալն են.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մրգեր և բանջարեղեններ	28,447	23,792
Գինու արտադրություն	12,391	23,392
Կաթի վերամշակում	8,726	14,761
Կաթի արտադրություն	-	11,030
Մսի արտադրություն	41,770	-
	91,334	72,975

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերն ապահովված չեն գրավով:

7 Հետաձգված հարկեր

Հետաձգված հարկերի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2015թ.	2014թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	19,501	9,029
Կրեդիտագրված այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին (տե'ս ծանոթագրություն 22)	5,894	10,472
Տարեվերջի մնացորդ	25,395	19,501

2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2015թ. հունվարի 1	Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված	2015թ. դեկտեմբերի 31
Հետաձգված հարկային ակտիվներ			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	303	400	703
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	5,095	475	5,570
Պաշարներ	2,202	(662)	1,540
Վարկեր հաճախորդներին	12,714	6,242	18,956
	20,314	6,455	26,769
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ			
Ժամկետային ավանդներ	454	305	759
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	200	(200)	-
Հիմնական միջոցներ	159	456	615
	813	561	1,374
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	19,501	5,894	25,395

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2014թ. հունվարի 1	Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված	2014թ. դեկտեմբերի 31
Հետաձգված հարկային ակտիվներ			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	280	23	303
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	5,095	-	5,095
Պաշարներ	-	2,202	2,202
Վարկեր հաճախորդներին	3,941	8,773	12,714
	9,316	10,998	20,314
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ			
Ժամկետային ավանդներ	67	387	454
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	220	(20)	200
Հիմնական միջոցներ	-	159	159
	287	526	813
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	9,029	10,472	19,501

8 Պաշարներ

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վերավաճառքի համար նախատեսված ապրանքներ	398,579	449,497
Դրամաշնորհային պայմանագրի շրջանակներում տրամադրվող ապրանքներ	52,197	19,487
Հումք	7,374	24,074
Անավարտ արտադրանք	210	244
	458,360	493,302

Տարվա ընթացքում ծախս ճանաչված պաշարների գումարը կազմում է 895,579 հազար դրամ (2014թ.՝ 996,094 հազար դրամ), որը ներառում է պաշարների արժեզրկումը մինչև իրացման զուտ արժեք՝ 3,083 հազար դրամ (2014թ.՝ 6,959 հազար դրամ) և նվազեցվում է 8,707 հազար դրամով, որն իրենից ներկայացնում է նախկինում արժեքի իջեցման հակադարձում (2014թ.՝ 4,613 հազար դրամ):

26,601 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով պաշարները ներառված են «Ապրանքներ պահեստում» դասում, որոնց գծով 2015թ. ընթացքում ոչ մի շարժ չի գրանցվել, սակայն դրանք չեն արժեզրկվել, քանի որ ակնկալվում է, որ այդ պաշարները (2014թ.՝ 10,827 հազար դրամ) կփոխհատուցվեն ավելի քան տասներկու ամսվա ընթացքում:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի պաշարները գրավադրվել են՝ բանկային վարկերն ու վարկային գիծն ապահովելու նպատակով (տե՛ս ծանոթագրություն 13):

9 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	432,099	429,962
Կասկածելի դեբիտորական պարտքերի գծով պահուստ	(5,317)	(1,515)
Զուտ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	426,782	428,447
Ստացվելիք նվիրատվություններ	158,526	320,119
Տրված կանխավճարներ	103,882	107,767
Պետական բյուջեից դեբիտորական պարտքեր	9,782	2,024
Այլ	11,074	847
	710,046	859,204

Բոլոր գումարները կարճաժամկետ են: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի զուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Ապրանքների վաճառքից և ծառայությունների մատուցումից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է 115 օր (2014թ.՝ 105 օր): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում: Խումբը լրիվ պահուստավորում է բոլոր այն առևտրային դեբիտորական պարտքերը, որոնց մարման ժամկետից անցել է ավելի քան 365 օր, քանի որ, հիմնվելով անցյալի փորձի վրա, մարման ժամկետը 365 օրով գերազանցելու դեպքում առևտրային դեբիտորական պարտքերը համարվում են անհավաքագրելի:

Ստացվելիք նվիրատվությունները ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱՄՆ Գյուղդեպարտամենտ (ԱՄՆ ԳԴ)	59,943	294,010
Ավստրիական Զարգացման Գործակալություն	-	22,552
Շվեյցարիայի զարգացման և համագործակցության գործակալություն	98,010	-
Բնության Համաշխարհային Հիմնադրամ (ԲՀՀ)	-	3,550
Հելվետաս Շվեյցարական Համագործակցություն	573	7
	158,526	320,119

Ղեկավարությունը հավատացած է, որ պետական բյուջեից դեբիտորական պարտքերն ամբողջովին ենթակա են վերականգնման:

Կասկածելի դեբիտորական պարտքերի գծով պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2015թ.	2014թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	1,515	1,399
Պահուստի հակադարձում (ներառվել է այլ եկամուտներում)	(694)	-
Տարվա ընթացքում պահուստի աճ (ներառվել է այլ ծախսերում)	4,496	116
Տարեվերջի մնացորդ	5,317	1,515

Առևտրային դեբիտորական պարտքի հավաքագրելիությունը որոշելիս հաշվի է առնվում դեբիտորի պարտքի մարման ժամանակացույցի ցանկացած փոփոխություն՝ սկսած պարտքի առաջացման պահից մինչև հաշվետու ամսաթիվը: Հավաքագրելիության ռիսկի կենտրոնացումը սահմանափակ է՝ ելնելով հաճախորդների շրջանակների մեծությունից և կապակցված չլինելու հանգամանքից: Հետևաբար, ղեկավարությունը հավատացած է, որ ստեղծված կասկածելի դեբիտորական պարտքի պահուստից զատ լրացուցիչ պահուստ չի պահանջվում:

Տե՛ս ծանոթագրություն 25-ը՝ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժույթների բացահայտման համար:

10 Ժամկետային ավանդներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպություններում ներդրված ավանդների գումարները ներդրվել են երկու առևտրային բանկերում, ինչն իրենից ներկայացնում է էական կենտրոնացում (2014թ.՝ երկու առևտրային բանկերում):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 163,000 հազար դրամ (2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 100,000 հազար դրամ) ավանդները գրավադրվել են բանկերից ստացված վարկերի դիմաց:

11 Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ միջոցներ	633	466
Բանկային հաշիվներ	360,911	213,142
	361,544	213,608

12 Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար դրամ

	2015թ.	2014թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	236,876	150,255
Ավելացում (տե'ս ծանոթագրություն 15)	241,945	106,075
Եկամտի ճանաչում (տե՛ս ծանոթագրություն 18)	(38,759)	(19,454)
Տարեվերջի մնացորդ	440,062	236,876

13 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար դրամ	Ընթացիկ		Ոչ ընթացիկ	
	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր բանկերից	40,000	40,475	-	-
Փոխառություններ միջազգային ֆինանսական հաստատություններից	957,705	611,856	5,066,388	4,545,206
Այլ փոխառություններ	275,237	200,936	-	100,000
Վարկային գիծ	2,560	156,405	-	-
	1,275,502	1,009,672	5,066,388	4,645,206

Ֆինանսական հաստատություններից ստացված վարկերն ունեն տատանվող և հաստատուն տոկոսադրույքներ:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաստատություններից ստացված վարկերի միջին արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է. ՀՀ դրամով վարկերի համար՝ 7.75% (2014թ.՝ 7.89%) և ԱՄՆ դոլարով վարկերի համար՝ 4.07% (2014թ.՝ 4.07%):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Խումբը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ՝ կապված իր պարտավորությունների հետ:

14 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	82,002	84,530
Ստացված կանխավճարներ	10,584	36,349
Փոխհատուցումներ աշխատակիցներին	35,324	32,429
Վճարվելիք հարկեր և տուրքեր	9,547	10,732
Այլ	22,114	20,405
	159,571	184,445

Ապրանքների ձեռքբերման գծով առաջացած պարտավորությունների մարման միջին տևողությունը կազմում է 31 օր (2014թ.՝ 30 օր): Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում: Խումբն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

15 Հետաձգված եկամուտ

Հազար դրամ

	2015թ.	2014թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	20,032	86,216
Ավելացում	1,062,293	1,096,644
Վերադարձված գումար	-	(68,339)
Փոխանցում ակտիվներին վերաբերող շնորհ (տե՛ս ծանոթագրություն 12)	(241,945)	(106,075)
Շնորհներ՝ ճանաչված որպես եկամուտ (տե՛ս ծանոթագրություն 18)	(633,334)	(988,414)
Տարեվերջի մնացորդ	207,046	20,032

Ավելացումներն ըստ աղբյուրների ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ

	2015թ.	2014թ.
Ավստրիական Զարգացման Գործակալություն	204,660	21,970
Քեյըր Ինթերնեյշնլ	-	29,954
Սի Այ էս Փի	3,694	-
Հելվետաս Շվեյցարական Համագործակցություն	6,298	80,135
էն Յու էֆ էֆ Այ Սի	704	2,291
էս Դի Սի	116,424	107,446
ԱՄՆ ՄԶԳ	297,494	134,680
ԱՄՆ ԳԴ	395,964	692,162
Բնության Համաշխարհային Հիմնադրամի Հայկական Մասնաճյուղ	32,094	28,006
Այլ	4,961	-
	1,062,293	1,096,644

16 Հասույթ

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ապրանքների վաճառքից	886,355	1,097,479
Ծառայությունների մատուցումից	485,963	395,776
	1,372,318	1,493,255

17 Վաճառքի ինքնարժեք

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վաճառված ապրանքի ինքնարժեք	713,027	828,729
Մատուցված ծառայությունների ինքնարժեք	231,102	208,197
	944,129	1,036,926

18 Շնորհներից և նվիրատվություններից եկամուտ

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հետաձգված եկամտից (տե'ս ծանոթագրություն 15)	633,334	988,414
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներից (տե՛ս ծանոթագրություն 12)	38,759	19,454
	672,093	1,007,868

19 Վարչական ծախսեր

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխհատուցում աշխատակիցներին	562,847	746,775
Օգտագործված նյութերի արժեք	132,909	106,064
Ներկայացուցչական ծախսեր և գործուղումներ	46,835	48,325
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	183,057	124,412
Ծրագրային ծախսեր՝ ֆինանսավորված շնորհներից	301,537	184,086
Մասնագիտական ծառայություններ	20,752	46,107
Դասընթացներ	16,465	12,142
Բանկային և ապահովագրության ծախսեր	26,227	20,950
Վերանորոգման և տեխնիկական սպասարկման ծախսեր	18,735	36,751
Այլ	131,053	90,666
	1,440,417	1,416,278

20 Տոկոսային եկամուտ և ծախսեր

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխառությունների գծով տոկոսային ծախսեր	(454,951)	(340,034)
Ընդամենը տոկոսային ծախսեր	(454,951)	(340,034)
Ավանդից տոկոսային եկամուտ	53,000	33,125
Հաճախորդներին տրամադրված վարկերից և կանխավճարներից տոկոսային եկամուտ	974,900	812,675
Ֆինանսական վարձակալության գծով տոկոսային եկամուտ	13,421	12,888
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ	1,041,321	858,688
Զուտ տոկոսային եկամուտ	586,370	518,654

21 Այլ ֆինանսական հոդվածներ

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ՝		
Վարկեր և փոխառություններ	(10,609)	54,916
Ֆինանսական պարտավորություններ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	4,288	(5,779)
	(6,321)	49,137

22 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	87,536	107,011
Հետաձգված հարկ (տե՛ս ծանոթագրություն 7)	(5,894)	(10,472)
	81,642	96,539

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՍ)	(6,846)		480,578	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով (2014թ.՝ 20%)	(1,369)	20.0	96,116	20.0
(Չհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, զուտ	83,011	(1,212.6)	423	0.1
Շահութահարկի գծով ծախս	81,642	(1,192.6)	96,539	20.1

23 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

23.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Խումբն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատումը կատարվում է՝ կիրառելով դատողություն, հիմնվելով նմանատիպ ակտիվների վերաբերյալ ղեկավարության անցած փորձի վրա: Ակտիվների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները սպառվում են հիմնականում դրանց օգտագործման միջոցով: Այնուամենայնիվ, շատ այլ գործոններ, ինչպիսիք են տեխնիկական կամ առևտրային բարոյական մաշվածությունը հաճախ հանգեցնում են ակտիվների հետ կապված տնտեսական օգուտների նվազեցմանը: Ղեկավարությունը գնահատում է ակտիվների օգտակար ծառայության մնացած ժամկետները՝ հիմնվելով դրանց տեխնիկական վիճակի, ինչպես նաև այն ժամանակաշրջանի գնահատման վրա, որի ընթացքում ակնկալվում է, որ ակտիվները տնտեսական օգուտներ կստեղծեն Խմբի համար: Այս նպատակով ղեկավարությունն օգտագործում է հետևյալ գործոնները.

- ակտիվների ակնկալվող պիտանելիությունը;
- ակտիվների ակնկալվող ֆիզիկական մաշվածությունը՝ պայմանավորված դրանց գործառնական և պահպանման նկատառումներով;
- ակտիվների տեխնիկական և առևտրային բարոյական մաշվածությունը՝ պայմանավորված շուկայում փոփոխությունների հետ:

Եթե հիմնական միջոցների փաստացի օգտակար ծառայության ժամկետները տարբերվեն գնահատումներից, ապա ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են էականորեն տարբերվել:

Շնորհների ճանաչում

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 3.9-ում՝ շնորհը չի ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավոր հավաստիացում, որ Խումբը կատարելու է դրան կից բոլոր պայմանները, և որ շնորհը ստացվելու է: Յուրաքանչյուր դրամաշնորհային պայմանագրի համար, Խումբը գնահատում է, թե որքանով է հավանական, որ այն ամբողջովին կբավարարի դրամաշնորհին կցված պայմանները և շնորհը ամբողջովին կստանա: Նման գնահատում կատարելիս ղեկավարությունը հիմնվում է այդ և դոնորի հետ ունեցած նախկին փորձի, նման դրամաշնորհներն ամբողջովին իրականացնելու Հիմնադրամի հնարավորությանը: Եթե ղեկավարության գնահատմամբ Խումբն ի վիճակի է բավարարելու դրամաշնորհին կից պայմանները և դոնորը պատրաստ է ամբողջովին Խմբին փոխանցել դրամաշնորհով

նախատեսված գումարները, ապա Խումբը նման դրամաշնորհն անմիջապես ճանաչում է ֆինանսական հաշվետվություններում (որպես ստացվելիք նվիրատվություններ և հետաձգված եկամուտ)՝ այդ դրամաշնորհի պայմանագիրը կնքելու պահին: Այնուամենայնիվ, եթե ղեկավարությունը սխալվի իր գնահատումներում, ապա կառաջանա ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրտելու անհրաժեշտությունը և այդ ճշգրտումները կարող են էական լինել Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների համար:

Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Խումբն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործարքներ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործարքները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության պայմաններում Խումբը կատարում է դատողություններ գործարքների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործարքների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքաչափերի վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի արժեզրկում

Խումբը գնահատում է խնդրահարույց վարկերն ու կանխավճարները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ պարզելու համար, թե արդյոք առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշներ: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա, և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և կանխավճարների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի՝ Խումբը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են երկրի ռիսկի վատթարացումը, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թերությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

24 Ֆինանսական գործիքներ

24.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.7-ում:

24.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված մնացորդները վերաբերում են ակտիվների և պարտավորությունների հետևյալ կատեգորիաներին.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ		
Ժամկետային ավանդներ	395,027	227,121
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ		
Արժեթղթեր և պարտատոմսեր	18,258	-
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	596,382	749,413
Վարկեր հաճախորդներին	6,508,684	6,010,220
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	91,334	72,975
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	361,544	213,608
	7,971,229	7,273,337

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ	6,341,890	5,654,878
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	139,440	137,364
	6,481,330	5,792,242

25 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Խումբը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Խումբը չի ներգրավված սպեկուլյատիվ նպատակներով ֆինանսական ակտիվների ակտիվ առքուվաճառքի գործարքներում, ինչպես նաև չի թողարկում օպցիոններ: Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Խումբն կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժութային ռիսկի և տոկոսադրույքային ռիսկի, որոնք բխում են ինչպես գործառնական, այնպես էլ ներդրումային գործունեությունից:

Արտարժութային ռիսկ

Խումբը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Խումբը ենթարկում են արտարժութային ռիսկի, նկարագրված են ստորև: Արտացոլված գումարները իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով.

Հոդված

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Այլ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ			
Ժամկետային ավանդներ	19,082	-	-
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր			
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	234,351	2,558	98,017
Վարկեր հաճախորդներին	376,566	-	-
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	113,331	177,809	23
	743,330	180,367	98,040
Ֆինանսական պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	398,553	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	6,984	40,673	-
	405,537	40,673	-
Զուտ արդյունք	337,793	139,694	98,040

Հոդված

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո
Ֆինանսական ակտիվներ		
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ		
Ժամկետային ավանդներ	14,176	-
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	503,260	22,552
Վարկեր հաճախորդներին	554,516	-
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	131,077	2,159
	1,203,029	24,711
Ֆինանսական պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ	572,173	
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,533	56,927
	574,706	56,927
Զուտ արդյունք	628,323	(32,216)

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Խմբի զգայունությունը՝ ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ դրամի 10% (2014թ.՝ 10%) աճին/նվազմանը: 10%-ը (2014թ.՝ 10%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2014թ.՝ 10%):

Դրամի արժևորումը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ 10%-ով (2014թ.՝ 10%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

	ԱՄՆ դոլարի ազդեցություն		Եվրոյի ազդեցություն	
	2015թ.	2014թ.	2015թ.	2014թ.
Շահույթ կամ վնաս	33,779	62,832	13,969	(3,222)

Արտարժույթի փոխարժեքի տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված արտերկրյա գործարքների ծավալից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել Խմբի՝ արտարժութային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլումը:

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Խումբը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Այս ռիսկի ազդեցությունը Խմբի համար առաջանում է տարբեր ֆինանսական գործիքներից, ինչպիսիք են դեբիտորական պարտքերը, ժամկետային ավանդները, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները, վարկեր հաճախորդներին, ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջները և այլն: Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆինանսական ակտիվներ՝ հաշվեկշռային արժեքներ		
Ժամկետային ավանդներ	395,027	227,121
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	18,258	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	596,382	749,413
Վարկեր հաճախորդներին	6,508,684	6,010,220
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	91,334	72,975
Մնացորդներ բանկերում	360,911	186,296
	7,970,596	7,246,025

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով նշանակալի պարտքային ռիսկի կենտրոնացում առկա չէ: Պարտքային ռիսկի մեծ մասն առաջանում է Խմբի՝ հաճախորդներին տրամադրվող վարկերից: Ռիսկերի ներկայացման նպատակով Խումբը հաշվի է առնում և համախմբում է պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվելիության բոլոր տարրերը, ինչպիսիք են առանձին հաճախորդների, պայմանագրային գործընկերների հետ կապված ռիսկերը և արդյունաբերական ռիսկը:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը ժամկետանց դեբիտորական պարտքերի գծով ստեղծել է պահուստ՝ 821 հազար դրամի չափով (2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,515 հազար դրամ), ինչպես նաև հաճախորդներին տրամադրվող վարկերի գծով՝ 382,818 հազար դրամ (2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 177,004 հազար դրամ):

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների մասով պարտքային ռիսկն ընդունելի է, քանի որ պայմանագրային գործընկերները հեղինակավոր բանկեր են:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկի ակտիվները գտնվում են ՀՀ-ում:

Տնտեսության ճյուղեր

2015 և 2014թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ռիսկի ակտիվները ներառված են դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներում, իսկ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջները կենտրոնացված են ֆինանսական ոլորտում: Հաճախորդներին տրված վարկերն ու փոխատվությունները և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները հիմնականում կենտրոնացած են գյուղատնտեսության ոլորտում (մանրամասն վերլուծությունը տե՛ս 5 և 6 ծանոթագրություններում):

Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Խումբը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են, և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով:

Մեկ վարկառուի գծով վարկային ռիսկի չափը՝ ներառյալ բանկերը և ֆինանսական կազմակերպությունները, ավելի սահմանափակված է լրացուցիչ սահմանաչափերով հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչպես նաև օրական սահմանաչափերով՝ կապված առևտրային գործարքների հետ, ինչպիսիք են արտարժութային ֆորվարդի պայմանագրերը: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Պարտքային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Խումբը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Խումբը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և կանխավճարների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Սարքավորումներ և փոխադրամիջոցները:

Վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Խումբը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և կանխավճարների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը այն ռիսկն է, որ Խումբն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Խումբը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Խմբի ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Աղյուսակը պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չզեղչված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Խումբը ստիպված կլիներ մարել այդ պարտավորությունները: Աղյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

2015թ.	Անտոկոս	Գործիքներ հաստատուն տոկոսադրույքով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք (%)			
Մինչև 6 ամիս	102,538	569,729	672,267
6 ամսից մինչև 1 տարի	7,318	688,471	695,789
1-5 տարի	50,000	5,066,130	5,116,130
	159,856	6,324,330	6,484,186

2014թ.	Անտոկոս	Գործիքներ հաստատուն տոկոսադրույքով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք (%)			
Մինչև 6 ամիս	164,606	224,840	389,446
6 ամսից մինչև 1 տարի	5,454	752,136	757,590
1-5 տարի	-	4,645,206	4,645,206
	170,060	5,622,182	5,792,242

Խումբն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը:

26 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Խումբն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունը և բաժնետերերին բավարար եկամուտ մատակարարի:

Խմբի կապիտալը կազմված է զուտ ակտիվներից, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, պահուստներն ու կուտակված շահույթը և պարտքերը, որոնք ներառում են վարկերը, որոնք բացահայտված են ծանոթագրություն 13-ում:

Ղեկավարությունը գնահատում է Խմբի կապիտալի պահանջները, որպեսզի ապահովի ընդհանուր ֆինանսավորման էֆեկտիվ կառուցվածք՝ խուսափելով չափազանց մեծ լծակավորումից (լեվերիջ): Հաշվի են առնվում Խմբի վարկերի տարբեր դասերի ստորադասության մակարդակները: Խումբը կառավարում է կապիտալի կառուցվածքը և դրանում ճշգրտումներ է կատարում՝ ելնելով տնտեսական պայմանների փոփոխություններից և համապատասխան ակտիվների հետ կապված ռիսկի բնույթից: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու նպատակով, Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող բաժնեմասի գումարը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետերերին, թողարկել նոր բաժնետոմսեր, կամ վաճառել ակտիվները՝ պարտքը նվազեցնելու համար:

Խմբի՝ որպես կապիտալ կառավարվող գումարները ստուգվող հաշվետու տարվա համար ամփոփված են ստորև.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ընդհանուր սեփական կապիտալ (զուտ ակտիվներ)	3,141,769	3,228,266
Հանած՝ մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	(359,471)	(213,608)
Կապիտալ	2,782,298	3,014,658
Ընդհանուր սեփական կապիտալ (զուտ ակտիվներ)	3,141,769	3,228,266
Փոխառություններ	6,341,890	5,654,878
Ընդհանուր ֆինանսավորում	9,483,659	8,883,144
Կապիտալի և ընդհանուր ֆինանսավորման հարաբերակցություն	0.29	0.34

27 Պարտավորվածություններ

27.1 Գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածություններ

Խումբը որպես վարձակալ

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք վարձավճարները ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մինչև 1 տարի	31,360	14,707
Ավելի քան 1 տարի և մինչև 5 տարի	16,484	29,090
	47,844	43,797

28 Պայմանականություններ

28.1 Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները շարունակական բնույթ են կրում: Որպես զարգացող շուկա՝ Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացված գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ և կենտրոնացված տնտեսական հենքով, ինչպես նաև միջազգային տնտեսական ճգնաժամը:

Հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների հետագա անկումը, անորոշությունները՝ պայմանավորված ուղղակի կապիտալ ներդրումների ներգրավման հնարավորություններով, գնաճը, կարող են հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Խմբի վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Խմբի ղեկավարությունը գտնում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացվում են համապատասխան միջոցառումներ Խմբի տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

28.2 Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև Խմբի գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

28.3 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է՝ հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությամբ, որը հաճախ մեկնաբանություններ է պահանջում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

29 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության նպատակով՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են դրամական միջոցները դրամարկղում ու բանկերում և մինչև 3 ամիս մարման ժամկետ ունեցող կարճաժամկետ ներդրումները՝ նվազեցված բանկային օվերդրաֆտի մնացորդով: Ֆինանսական տարվա վերջի դրությամբ դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված դրամարկղում և բանկերում մնացորդները կարող են համադրվել ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության հոդվածների հետ հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	361,544	213,608
Կարճաժամկետ ներդրումներ	130,326	65,146
	491,870	278,754

30 Կապակցված կողմեր

30.1 Վերահսկողություն

Հիմնադրամի կապակցված կողմեր են հանդիսանում Հոգաբարձուների խորհուրդը, որը կազմված է մասնավոր սեկտորի անկախ ներկայացուցիչներից, միջազգային և տեղական հասարակական կազմակերպություններ, կրթական հաստատություններ և գյուղական համայնքի ներկայացուցիչներ:

30.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ Գործարքներ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ		
Տրված կանխավճարներ	49,309	49,004
Ապրանքների վաճառք	20,970	5,486
Ստացված կանխավճարներ	10,540	5,409
Ծառայությունների մատուցում	548	-
Ապրանքների և հումքի ձեռքբերում	-	16,713

Հազար դրամ Մնացորդներ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	12,566	2,898

30.3 Գործարքներ ղեկավարության և նրանց անմիջական ազգականների հետ

Հիմնական ղեկավար անձնակազմը ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացել է հետևյալ վարձատրությունը.

Հազար դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	168,832	169,280

www.grantthornton.am